

„Реферат о завршеној докторској дисертацији“

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Данијела Милошевић је рођена 1980 године у Смедереву. Студије историје уметности на Филозофском факултету у Београду завршила је 2006. године. Докторске студије на Одељењу за историју уметности уписала је школске 2009/2010 године. Још као студент основних студија истакла се амбициозним истраживањем изворног архитектонског склопа палате „Албанија“ у Београду, пионирског у домаћој науци. Као докторанд, објавила је више научних радова и приредила зборник „Смедеревски крај 1918-1941“ (2017). Учествовала је и на три научна скупа националног значаја. Директорка је Историјског архива у Смедереву.

Кандидаткињина дисертација носи наслов „*Архитекта Петар Ј. Поповић (1873-1945)*“. Систематизована је на 260 страна основног текста са прилозима. Излагање је поткрепљено иснтруктивним илустративним материјалом (цртежи и фотографије).

2. Предмет и циљ дисертације:

Приређена дисертација је базирана на оригиналној идеји, значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште. Њен главни предмет представљају живот и дело истакнутог државног архитекте Краљевине Србије, а потом и Краљевине СХС/Југославије Петра Ј. Поповића (1873-1945).

Монографски усмерено, усредсређено на објекте на терену, Поповићеву личну заоставштину у Музеју СПЦ, документацију различитих архива и музеја, ауторкино истраживање је имало за циљ да употпуни досадашња тумачења његове богате стручне каријере, испуњене значајним остварењима, подухватима и иницијативама. Стваралачки свестран, угледан и утицајан, арх. Поповић се успешно

исказао на пољу пројектовања и грађења, конзерваторско-рестаураторске делатности, научно-истраживачког, наставног и организационог рада. Афирмисао се и као хералдичар, архитектонски критичар и члан Српске Краљевске Академије.

Након што је био уважаван и подстицан у свом времену, арх. Поповић је у српској културној историографији након Другог светског рата дуго приказиван фрагментарно, претежно кроз лексикографске прилоге и прегледне чланке. После првог монографског осврта Зорице Шипке Ергелашев (1980), и тумачења која су развили Богдан Несторовић, Зоран Маневић, Дивна Ђурић Замоло, Жељко Шкаламера, Миодраг Јовановић и Милорад Војиновић, а касније и њихови млађи настављачи, створени су услови за потпунију монографску презентацију Поповићевог стручног рада, фокусирану и на шири културни контекст његовог доба. У томе се и огледа примарни циљ кандидаткињине дисертације, усмерене на обогаћивање постојећих сазнања и продубљивање историографских тумачења Поповићевог стваралаштва.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Изнете хипотезе су у раду научно потврђене и адекватно образложене. Потврђена је полазишна хипотеза да је архитекта Поповић био пионир националног стила у архитектури са почетка двадесетог века, а потом и носилац међуратне културе сећања на Ослободилачке ратове Србије (1912-1918), близак династичким круговима и члан СКА, заузимајући значајно место у визуелној култури прве половине прошлог столећа. Доказана је и несразмера између историјског значаја и историографске проучености његовог дела. Потврђено је и да је његова стратегија обнове српског средњовековља у архитектури била утемељена на прилежном наставно-научном и конзерваторско-рестаураторском раду, као и да у таквом стремљењу није био усамљен, добијајући подршку од архитеката националне оријентације, утицајних интелектуалаца, државника и политичара.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Дисертација је одељена на осам функционалних поглавља, употпуњених посебним подпоглављима. Након „Увода“ у коме су изложени предмет, циљеви и методе монографског истраживања, као и осврт на коришћену грађу, изворе и литературу, представљена је „Биографија Петра Ј. Поповића“. Затим следи тежишно и најобимније поглавље рада „Архитектонска делатност Петра Ј. Поповића“. После тога следе поглавља „Конзерваторско-рестаураторска делатност Петра Ј. Поповића“, „Просветна и научно-публицистичка делатност Петра Ј. Поповића“, „Остале уметничке активности Петра Ј. Поповића“. Рад заокружују ретроспективно-расправни „Закључак“ и „Извори и литература“

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Исцрпно сагледан са историјске дистанце, деценијама сматран конзервативним, Поповићев опус је у дисертацији темељито критички ревалоризован. Утврђена је његова путоказна улога у креирању профане варијанте националног стила подизањем антологијског Окружног начелства у Врању (1908). У својим анализама, ауторка се преваходно ослонила на методолошка начела традиционалне архитектонске историографије, развијајући прегледан хронолошки наратив употпуњен описима појединачних остварења. Она су сагледана кроз специфичну развојну типологију, архитектонску естетику, идеолошка и културолошка значења. Ипак, на многим примерима преовлађују дескрипције спољног архитектонског уређења евидентираних дела, док је мање пажње придато њиховом просторном распореду и унутрашњој декорацији.

Научни допринос дисертације огледа се у заокруживању слике о слојевитом опусу Петра Ј. Поповића, чији су елементи уједначено приказани и вредновани. При томе

је подједнак значај придат његовим неизведеним, колико и реализованим пројектима, стручним иницијативама и културним подухватима.

Као прилог академској историографији, дисертација ће подстаћи компаративна тумачења Поповићевог опуса у националном и регионалном градитељском контексту. Послужиће и као темељ легитимистичких настојања савремене српске историографије да истакне дубоку историјску утемељеност културе сећања коју је Поповић са истомишљеницима деценијама развијао и чије импликације још увек нису свестрано размотрене.

6. Закључак:

Кандидаткињина дисертација је урађена у свему према одобреној пријави, представљајући оригинално и самостално научно дело. Баца ново светло на опус знаменитог српског архитекте Петра Поповића, сагледавајући га у ширим цивилизацијско-културолошким оквирима. Као извор драгоцених сазнања, подстаћи ће потпунија монографска и синтетска проучавања историје новије српске архитектуре. Сматрајући је прегледно компонованом, садржајном и научно утемељеном, предлажемо њену јавну одбрану.

Потписи чланова комисије:

др *Александар Кадијевић*, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, ментор

др *Тијана Борић*, доцент Факултета уметности Универзитета у Нишу

др *Владана Путник Прица*, научни сарадник Филозофског факултета Универзитета у Београду

у Београду 28.6.2019